

Egy álom megvalósulása

Ritka a címben jelzett esemény, de hatalmas öröm az álmodozónak és remélem Vámosatya polgármesterének, képviselőinek, lakosságának és az oda látogatóknak is.

2022-ben két-három évtizedes munka után 146 millió forintot nyert a község a Büdy várral kapcsolatos munkákra, a falusi turizmus fejlesztésére. Álmom megvalósult, bemutatnám az oda vezető utamat az alábbiakban és további képekben a honlapon.

Dr. Berényi László Árpád vagyok, ma már nyugdíjas törvényszéki bíró, címzetes táblabíró, címzetes főiskolai docens, Vámosatya első Díszpolgára.

Vitka nevű községben születtem szalmazsákon (mára már Vásárosnamény egyik kerülete lett) 1954.05.03-án. Ez édesanyám szüleinek háza volt. Ők azonban Tákosról költöztek ide. Azért van e körülménynek jelentősége, mert így közeledünk Vámosatyához, édesapám (és hét testvére) szülőfalujához, nagyapámék lakhelyéhez, Barabáshoz és Geléneshoz, gyermekkorom helyszínéhez. Születésem után egy, majd két évvel ugyanis két öcsém követett, ami alatt én nagyszüleimnél Vámosatyában nevelkedtem.

Családunk anyagi helyzete nehéz volt, nem igazán nevezhető rózsásnak. Édesapámat elvitték málenkij robotra és onnan beteg, de hazatért. Endre bátyja és több falubelije a többszáz

társával menet közben ott maradt. Egy életre gyógykezelésre szorult, de családot alapított, majd Vásárosnaményban Tsz-tag lett. Édesanyám takarítónő volt a Gabonaforgalmi Vállalatnál és másodállásban mosott, takarított a szomszédos Törzsállat Tenyésztő Vállalatnál. A takarításhoz besegítve kaptam kedvet a használt bélyegek gyűjtésére. A 10-20 filléres 50 évvel ezelőtti autóbuszos, virágos bélyegektől a mai 3-500 forintos bélyegekig több ezer különböző látható a rendszerezett gyűjteményben Vámosatyán a Büdy-házban. Az igazi gyűjtők szerint a postatiszta az értékes. Van ilyen is. A koronaékszerektől a pápalátogatáson át több száz látható ezekből is, de számomra igazi emléket, értéket az általam leáztatott sorozatok, féltve őrzött egyedi ritkaságok jelentenek. A mai fiatalok ezeket még nem látták.

A magyar szürke-marha állomány tenyésztő központ szomszédságában egy szoba-konyhás szolgálati lakásban laktunk a terményforgalmi udvarán (a mai Szeszfözde út elején, a ruhagyár helyén). Az épület másik felében a keverőüzemi dolgozók irodája és öltözője volt. De mindezeket nem panaszként, hanem motivációim alapjaként említem. A dolgozóknak az öltözőben tartott diavetítésekkel közelebb kerültünk egymáshoz, bemehettem a malomba, keverőüzembe. Akkor molnár akartam lenni. Vásárosnaményban jártam általános iskolába. Gyakran álmodtam arról is, hogy fehér köpenyes doktor úr leszek, mint a szomszédban kutatók. Az akkori Tsz udvar, tehenészet, keverőüzem és malom azonban a hétköznapi munka valóságát hozta közelebb számomra. A gabona nedvesség tartalmának vizsgálata a laborban a mai napig rejtélyes feladat, amit szívesen tanulmányoztam a betűvetés mellett. A diavetítés mellett olvasni szerettem nagyon. Ennek eredményeként 10 évesen a könyvtártól a legtöbb könyv elolvasásáért a Bátyácska és Húgocska mesekönyvet kaptam emlékül. De a legnagyobb emlékem a könyvtárban olvasható Pajtás újsághoz kötődik. Ebből választottam szakmát és munkahelyet magamnak nyolcadikos koromban.

Csodálatos gyermekkorom volt.

Nagy részét Vámosatyán, akkor a 20 km autóbuszos utazásra figyelemmel számomra a világ végén, csendben-nyugalomban, a nagyszüleimnél tölthettem, a várról a falu szélén lévő romról a legendákat először tőlük hallottam. Az utat terepasztalon mutatom be a fővárosig.

Nagyapámék a gyermeknevelésben a hét előzmény miatt már jártasak voltak. Közöttük református, vallásos környezetben nőttem fel. Naponta legalább háromszor és minden étkezéskor közösen imádkoztunk nagymamámmal, gyermekeivel a nagynénimmal. Naponta nem, de hetente kétszer a műemlék templomba jártam istentiszteletre. Nagy élmény volt ezek mellett a napi konda vagy marha hajtás, hetente egyszer a pergő kisdobbal az útkereszteződésekben friss híreket közlő hírnök, kisbíró meghallgatása. Ma ez csak emlékeim része látszólag, de az értéke folyamatosan növekedik hiszen, a templom és harangláb áll és itt tiszteletemre tartottak misét a falu lakói és vendégek részvételével 2005-ben.

Napközben nagymamám sütött- főzött, a kertben kapálgattunk. Estére nagyapám hazaérkezett az erdőből, majd evett, pipázott és mesélt. Mesélt az első világháborús élményeiről, a nehézségekről. Ferencz József hívó szavára a falubeliekkel gyalog vonultak be a hadseregbe. A M.Kir.Kisvárdai 65 sz. Honvéd Kiegészítő Parancsnokság Igazolványi Lapja szerint 1912-től 1918-ig 74 hónapot szolgált a 6. tarackos ezrednél tüzéerként.

Eljutott Isonzóig. Leszerelésekor több kitüntetés volt és százados rendfokozata. Mindezek a tájházban kerültek bemutatásra, kiállításra több lőfegyver között. Az első volt felajánlásaim között a viselését, adományozó, engedélyező eredeti iratok másolatával. A fényképfelvétel egy része itt megtekinthető a dokumentumok pedig a tájházban.

Édesapámék heten voltak testvérek. Édesapámat Endre és Sándor bátyjával málenkij robotra hurcolták az oroszok a második világháború végén, 1941.12.01-én több száz falubeli fiatallal, így például Deák László, Beregszászi András, Ködöböcz Béla, Bancsi Sándor, és a

Bregdaróci Gazdag Jánossal együtt szenvedték végig a borzalmakat. A Szojván keresztül Branjszkgig tartó, néha gyalogmenetben, a közbenső munkatáborokban, majd a visszaúton öt évvel később 1949 decemberéig Endre és a társak százai haltak meg. Temetésükről sem lehetett gondoskodni. Káposzta vagy fű levesen éltek és ízesítésnek a csajkába még a bakancsuk bőr nyelvét is belevágták. A menet alatt gyakran vizet is az árokból, az olvasztott hóból ittak. A hazaérkezők, közöttük apám is, fáradtak, betegek voltak és egész életükben a tapasztaltakra emlékeztek. Nem is lehet soha elfeledni a történeteket, még nekem sem. Édesapám még ezek után az 1950-es évek végéig gőzmozdonnyal járta a fővárost a vas és acél országának felépítésére, majd Tsz-tagként dolgozott a munkaegységért vagy a háztájiban, amikor nem volt beteg. Az utóbbiban magam is segédkeztem kapálni a napraforgót és kukoricát, majd betakarítani. Ezután a fővárosba kerültem szakmát tanultam, dolgoztam. Sorkatonai szolgálatra visszakerültem Nyíregyházára, ahol feleségemmel megismerkedtem, összeházasodtunk, letelepedtünk. Karbantartóként dolgoztam a Nyíregyházi Mezőgépnél.

A munka mellett tanultam, majd felvettek egyetemre. Az ELTE ÁJTK- n nappali tagozaton jogi diplomát szereztem. Szakvizsgáztam jó eredménnyel. Jogászként lett időm és lehetőségem a megyében a gyáregységeinket látogatva a múltamra is gondolni, Vámosatyára látogatni. Az emlékek feltörtek és átcsaptak felettem, de családom és két fiam segítségemre volt. Elkészíttettem a község címerét csempéből és gyermekkorom helyszínének ajándékoztam. A temető bezárása miatt hazavittem apám maradványait szülei sírjába. Ez meghatározó esemény lett gyermekkori emlékeim helyszínének, a község fejlődésének.

A mozaik címer után az elesettek, vissza nem tértek emlékének ápolására készült kezdeményezésemre a templom előtt létrehozott Történelmi Emlékpark. Az egymillió forintot meghaladó ajándékomból álló kopjafákból egy közös emlékpark készült a vámszedés helyén az ősöknek és hősi múltnak. A kopjafák díszítése a templom évszázados mintáit utánozza. A tulipános, napot, holdat tartalmazó minták ékesítik az akácfából készült oszlopokat.

Az eredeti helyére került vámsorompó tartópillérei a díszítő faragások alatt magam és a megvalósító polgármester és falugazdász születésének évszámait tartalmazzák.

A kereszt alatt nyugvó vékony, görbe kopjafák a történelemből a tragikus múltunk éveit tartalmazó katonasapkák, leventesapkák alatt állítanak emléket az elesetteknek, az Ősöknek.

A Hősök dombjának kopjafái a község és ország történelmének jeles eseményei évszámát tüntetik fel, míg mögöttes értelmében a Berényi család tagjainak számával egyeznek. Az egyik akácoszlopnak hajtása van. Az oszlop édesapámat, alulról kinövő ága engem szimbolizál, mint hajtást kinek kezdeményezésére megkezdődött a Büdy vár és környékének rendbetétele, a tájházak építése.

Szépült a falu. Ennek részeként az úttal párhuzamosan az ezredforduló és a mai kort megörökítő kopjafák vannak a Büdye és mozaik címer mellett és a sor folyamatosan bővül.

Édesanyámmal és a polgármesterrel az emlékparkban

Később megkezdődött a Büdös vár szakszerű, régészeti feltárása, a Vámos települések szövetségébe beléptünk, tájház, múzeum, Büdös-ház épült és a mai napig működik.

Ezek alapja is a múltamban keresendő. Naponta átmentem Gelénesbe Piroska nénémékhez.

Viola és Piroska unokatestvéreimmel boldogan lapozgattuk a Dörmögő Dömötör gyermek újságot, majd visszafelé lopva nézegettem az akácliget a Gelénes felé vezető útról, de a várat nem mertem felkeresni a nagyszülői intelmek miatt. Kígyókról, holtakról meséltek, meg egy Munkácsig vezető alagútról. Általános iskolai éveim alatt, hétvégeként Olga nénémrel Ikarus 633 farmotoros autóbusszal jártam haza nagyszüleimhez mintegy 20 kilométert, a világ végére történő utazásnak érzésével. A kemencében sült kenyér és kalács illata is megérte, de az íze a mai napi szép emlék.

Meg kell hagyni akkor még kéthetente volt szabad szombat. Sokan voltunk az autóbuszban, izzadság és a heti munka illata, meg a külső gázolaj füst járta át a levegőt, ezért egyetlen kellemes emlékem a nagynéném ölében ringatózás. A zajos utazást követően boldog beszélgetés, vacsora egy asztalnál az egész családdal. Aztán a sparherthben melegített téglával volt biztosítva a dunyha alatt az éjszakai meleg a (központi fűtés) és ima után a nyugodt éjszaka. Reggel kakas kukorékolása volt az ébresztő. Álmodni szép, álmodni jó.

Álmodtam a vár védőjeként a törökök elleni harcokról, gondoltam katona leszek, ám soha nem jutottam ki megnézni a valóságot. A sorkatonai szolgálat után már nem akartam katona lenni. Addig azonban gyakori volt a hétfélig hazautazás, majd vasárnap este utazás vissza.

Ennek emlékére épült a Büdy-házban a kiállítás a vasútmodell és a fővárosig tartó fényképsor.

A bejáratl szemben a fakockákból épített vármakettem az emeletes sótároló toronnyal. A sóból egy 70 kg-os eredeti tengerfenékről származó mellett a csepp alakú és az erdélyi sóbányában hasított kőssel mellett mai őrölt kockasó, jódozott finomított kockák igazolják a

sokoldalú felhasználhatóságot. A sóbánya apám máramarosi emlékein kívül a sóútvonal és vámszedés részeként gyermekkoromtól kísérő, kísértő emlék, ezért az útvonalat magam is bejártam, kincseit magammal hoztam és itt bemutatom. Balra a képeslapok, bélyeg, érem kiállítás és só bemutató után egy terepasztal vasút és autó modellek.

A hetente dolgozni járó férfiak a vasútállomáson átszálltak a gőzmozdony vontatta személyvagonokba, mert helyben csak a föld, állattartás biztosította a megélhetést. A Büdyházban láthatók a tankönyveim, bírói talárom, dolgozószobám egyes tárgyai és emlékszobájában előéletemet örökíti meg a bemutatott sarok. A terepasztalon jobbra a határtól jönnek az autók, buszok Vásárosnaményig. Ikarusok, varszavák, volgák. A sarokban baloldalon a busz végállomás és a naményi vasútállomás épülete. Átszállás után innen haladt a vasút a másik sarokban lévő Nyíregyházáig. A korabeli vitkai állomáskép is a falon. Átszállás után irány Budapest az utasokkal tömött szerelvényekkel, Nyugati pályaudvar és a főváros forgataga. Gondoltam, aki nem jut el saját erejéből a faluból az is közvetlenül átélhesse az élményt akár a működőképes modell irányításával. A két átszállást és a peronon 10-12 órás utazás élményét igaz ezek nem pótolják. Aki átélte az meg szívesen emlékezik.

Nagynéném hazakísért, majd utazott tovább Nyíregyházára dolgozni. Most én hoztam haza megnézni az emlékparkot és tájházakat.

A hétköznapokban iskolába jártam. Reggel azonban előtte édesanyámnak segítve az irodatarakítás után (télen) bekészítettem a tüzelőt begyűjtöttem a kályhákbába. Délután napközi. Estére gyertyafény, petróleumlámpa mellett (később egy 25-ös égő fénye mellett) tanulás, a lecke bemutatása, közös javítás, olvasás. Nagy élmény volt az olvasás során az, amikor folyékonyan tudtam olvasni. Talán negyedikes lehettem, amikor rákaptam - mint már említettem - a könyvtár könyvkölcsönzésére és a diafilmekre. Egy napra vagy egy hétre lehetett kölcsönözni vetítőgépet és filmeket 1-5 forintért. Ez azonban nekem megfizethetetlen volt.

A lakásunk mellett volt a gabonaforgalmi művezetői irodája és a dolgozók öltözője. Ezek takarítása is a mi feladatunk volt, amelynek kapcsán kiderült az érdeklődésem. Szerencsére találkozott a dolgozók és műszakvezetőik érdeklődésével és hetente összedobták a kölcsönzési díjat és megrendelték a vetítendő diafilmeket. Én vetítettem és olvastam, örömmel végeztem a szolgáltatást. Külön ajándék volt a betűkeresésem idején, hogy az olvasni tudó felnőttek kijavítottak, segítettek és visszakérdezték még hetekkel később is a filmeket. Nagy élmény volt a délutános műszaknak este vacsora szünetben 6-7 óra között vetíteni például Moby Dick-ről, a fehér bálnáról. Máig köszönettel tartozom az ott dolgozó hallgatóknak, finanszírozóknak. A könyvtárban nem tudták mire vélni az anyagiakat, amíg el nem árultam a forrást. A kölcsönzés és olvasás eredménye volt a könyvtártól egy, karácsonyra kapott, Bátyácska és Húgocska című Grimm fivérektől származó színes, nagy alakú mesekönyv. Ettől kezdve még nagyobb szeretettel jártam a könyvtárba a nem kölcsönözhető újságokat is olvasni. Nyári szünetben az emeletes magtárolókba tárolt gabona falapátos forgatásával járultam hozzá a család megélhetéséhez.

Azért voltak gyermekkori barátaim a kortársak között is, különösen a szomszédokban. A Törzsállat tenyésztő vállalatnál az udvaron több szolgálati lakásban éltek a fehér köpenyes

állatorvosok. Naponta kellett mosni édesanyámnak a ruháikat, köpenyeiket. Én a teknő vízzel meghordása mellett mindig arról álmodoztam egyszer magam is doktor leszek. A szomszédék kisebbik lányával a melléképületben babaházat rendeztünk be és boldogan töltöttük napjainkat, amíg a nagyobbik lány, aki öt évvel idősebb volt, már olvasgatott nekünk. Olvasónaplója meghatározta érdeklődésünket. Egy másik szomszédban négy lány is volt. A nagyobbaktól tanultunk kártyázni, játszottunk ország-várost, éjfélélig kanasztáztunk. Utólag kicsit szégyellem a dolgot, hiszen a lányok édesapja Anti bácsi agyvérzéssel betegen feküdt otthon. De nem szóltak rám, nem küldtek haza és jól éreztem magam közöttük. A Kraszna parton a családdal hetente szalonnát sütöttünk, ősszel szedret, málnát szedtünk.

A központi vízhálózat még ekkor nem volt kiépítve Vásárosnaményban, ezért főzéshez és az ivóvíz biztosítására a piactérről kannában kellett hordanom a vizet. Szerencsére ebben is rám talált az üzlet, mert a háromszáz méterre, a piacon lévő pumpa kútig félúton lakott a Koncz családban két idős néni és nekik alkalmanként egy forintért vihettem a vizet. Nagy élmény volt hozzájuk is járni, hiszen a család férfitagja asztalos volt. Műhelyében hintókat, koporsókat, halottas kocsit faragott, az idősebb néni pedig festő művész volt. Az egész lakás az előszobától kezdve tele volt képeivel. Folyamatosan a vászon előtt volt és mindig volt félben munkája. Édesapám egy-két mesterfogást tanult, de Ő egyébként is maga rajzolta a képeslapot a szüleinek, testvéreinek és 10 filléres rajzlapra temperával megfestette emlékezetből a hadifogsága útvonalának hegyvidékét, a Kraszna-Tisza torkolatát.

Édesapám több temperával készült vízfestménye a munkahelyeimen az irodám falát díszítette, ma a Büdy-házban láthatók.

A vízvezeték kiépítésére 1963-64. években került sor Vásárosnaményban. Bennem a Büdy várral a kapcsolata pedig annyi, hogy amikor a szomszédunkban lévő Tomcsányi kastély kertjében lévő víztornyhoz vezető csövekhez a házunk előtt kb. 10 méterre ásták ki a méter mély árkot akkor és ebben „természetesen” jó gyermekként szaladgáltam és az oldalfalában kincset kutatva a cseréptörmeléket megástam. Ekkor az emeletes általános iskolánk alagsorába volt az osztályunk, ahol a múzeum felújításáig Csizsár Árpád igazgató és a leletek egy része a folyosó utca felőli oldalán kapott helyet. Leleteimet boldogan vittem Árpai bácsihoz, aki megtiltotta a további kutatásaimat és vele beszélgettünk a várról, Vámosatyáról.

Ma már tudom, hogy ezt követő években végzett a doktor úr a helyszínen ásatásokat. Megtalálta a tetőcserép és néhány színes kályhacsempe maradványát. Nem találta viszont a kutat lezáró vasrácsot, sem abban az alagútra vagy vízre utaló nyomokat. Talált helyette a kváderkövekből faragott kútban évszázadok óta tárolt gabonát. Feltárásának eredménye és végső következtetése az volt, hogy betakarta a romot és a szükséges érdeklődés és anyagiak rendelkezésre állásakor javasolta folytatni a munkát az állagmegóvás érdekében. Ezekről akkor néhány szóban, negyven évvel később a publikációja megismerésekor szereztem tudomást. Meghatározó volt azonban a vár sorsának szempontjából a kutatása, hiszen azt javasolta, hogy vissza kell temetni a romokat és anyagilag kedvezőbb körülmények között kell visszatérni a feltáráshoz. Ám addig még sok minden történt velem, amit az életrajzi adatoknál részletezek. Többek között nyolcadikos lettem és tovább tanulásomról kellett dönteni. Pénz hiányában még a gimnáziumot sem tudtuk anyagilag viselni, mivel szüleim

ekkorra elváltak. A bontóperes bíró személyes meghallgatása mély nyomokat hagyott bennem. Akkor bíró akartam lenni. Később Béla bácsival - az eljáró bíróval - kollégák lettünk és örömmel segítettem munkáját.

Édesanyánk nevelt mindhármunkat, nem adott nevelőotthonba. Tanulmányi eredményemért jutalmul a nyáron a helyi gimibe jelentkezett osztálytársaimmal együtt Tabdiban KISZ-es építő és felkészítő táborban barackszedésen nyaralhattam. A homoksivatagban egy örökre szóló élmény volt az éjszakai tábortűz, tánc, kitolások, de két hét után ennek is vége volt és jöhettek a hétköznapok és kérdése, mi lesz belőlem. Ekkor azonban megint a könyvtár és olvasóterme jött segítségemre.

A nyár közepén, végén a Pajtás újságban olvastam, hogy a Fővárosi Minőségi Építő és Műszaki Vállalat ipari tanulókat keres többek között bádogos, festő és központi fűtésszerelő szakmákban. Kollégiumot és ösztöndíjat biztosítanak. Na, ez utóbbi szakmáról nem sokat tudtam, de bíztam, reméltem, ezért azt választva levelet írtam és kértem pénzt a felutazásomhoz. Magam is meglepődtem. Elfogadták a jelentkezésemet és két személyre küldték a vonatjegy árát. Édesanyámmal együtt utaztunk a következő héten orvosi és felvételi vizsgára. Felvettek, két hét múlva kezdődött az iskola, meg részemre a kánaán. Kollégiumban éltem a nyolcadik kerületben a Diószegi Sámuel macskaköves úti autóbusz garázs mellett.

Itt tapasztalhattam meg, miért altatták a kis Balázst azzal, hogy a villamos is aluszik. A főváros egy más világ. Sürgés-forgás, csillogás-villogás, zajlik az élet. Napközben és éjszaka is csikorog, csilingel a villamos, dübörög az autóbusz és a forgalom. Gyakran vágytam vissza a csendbe, nyugalomba Vámosatyára. Az akkor még hat munkanapos héten fele iskola a másik fele szakmai gyakorlat volt. A tanulás 4,5 tanulmányi átlagomra figyelemmel nem jelentett gondot. Az eredményes szakmunkásvizsgámra figyelemmel a vállalat egy Al-dunai hajóúttal ajándékozott meg. Szerettem a MŰM.31 sz. szakmunkásképzőbe járni különösen azért, mert a Nyár utcában a főváros közepén volt. Központi fűtésszerelő lettem. Dolgoztam többek között a Parlamentben, a Budai Várban, Kádár János és Losonczi Pál lakásában. A gyakorlat változatos, izgalmas helyszíneken volt a cég rendeltetéséből adódóan, de hétvégeken maszekolni vittek főnökeim. Napi 100 ft volt a segédmunkám bére, amiből segíthettem az otthoniakat az ösztöndíj mellett. Már kerestem édesapámnak a munkalehetőséget, amikor meghalt. Vásárosnaményban temették el.

Időközben édesanyámmal és két öcsémmel a fővárosba költöztünk, de engem besoroztak katonának Nyíregyházára. Hivatásos jogosítványt szereztem. Teherautóval bejártam az országot. Tudjuk ez volt a módszer lényege, az ország egyik végéből a másikban katonának vinni. Nem tudták, de én jól jártam vele, hazajöttem, majd leszerelésem után megnősültem. Nyíregyházára költöztünk és a MEZŐGÉP Vállalat dolgozója lettem. Az újságban olvastam, hogy szakmunkások egyetemi előkészítő tanfolyama után műszaki, gazdasági vagy jogi egyetemre lehet nappali tagozaton felvételt nyerni. Tanárnő feleségem örömmel vette szándékomat a továbbtanulásra. Támogatott és gyermekeimmel várt itthon. Remélem megérte. Eredményesen elvégzett SZET előkészítő után felvettek Budapesten a jogi egyetemre. Cum Laude minősítéssel diplomát és csodálatos ismereteket, tudást szereztem. Az öt év tankönyveit, jegyzeteit megőriztem és a gyermekkorom helyszínének ajándékoztam.

Szándékaim szerint közelebb vittem utódaimnak a felkészülés lehetőségét. Példámmal szeretném bizonyítani, hogy a szegénység miatt nem kell feladni álmainkat. Merjünk álmodni és a tanulást szorgalmasan folytatni kell életünk végéig.

Elvégeztem nappali tagozaton az ELTE ÁJTK-t, további két év tanulás után jogtanácsosi szakvizsgát tettem és az ötezer főt, hat gyáregységben foglalkoztató cégnél dolgoztam a megszűnéséig, vezető jogtanácsosként. Fiatal, kezdő munkatársaimat segítettem tapasztalataimmal a szakvizsgához. A rendszerváltás előtt a privatizáció indulásakor a gyáregységeinkből máig működő leányvállalatokat, Rt-t, Kft-eket alakítottam, dolgozói üzletrészekkel, hiszen negyven évig magunknak építettük az országot. Tulajdonosok lehettünk így gondoskodjunk saját jövőnkéről jelszó vezérelt. Igazgatóváltás után - sajnos - hamarosan bekövetkezett a vállalatközponti maradékának felszámolása. A társaságok egy részét maga a vállalat új vezetője felszámoltatta akaratom ellenére. A létrehozott cégek nagy része a mai napig él, működik.

Megszűnt volt munkahelyem.

Válaszúthoz érkeztem. Ügyvéd leszek és pénzért adok mindenkinek tanácsot vagy cégeimnél jogtanácsos maradok. Több pénz ez persze több munkáért, utánjárásért vagy részt vállalok gyermekeim neveléséből és bíró leszek. Ez utóbbit választottam.

Rendszerváltás után felvételt hirdettek a Munkaügyi Bíróságra. Én már a doktori szakdolgozatomat is a munkajogi felelősségről és kártérítési szabályokból írtam és álmodnomk megfelelően, már nem katona voltam, hanem bíróként akartam az igazságot szolgálni. Megpályáztam, felvettek fogalmazónak.

Újra kezdek egy következő szakmát, szerencsémre mellette nappali, esti és levelező tagozaton taníthattam 20 évig a Nyíregyházi Főiskolán, a Beregszászi Főiskolán Gazdálkodási szakon jogi ismereteket. Kilenc tankönyvet írtam. Gazdálkodási szakon több ezer embernek a diplomája megszerzését segíthetem tudásom átadásával, tankönyveimmel, szakdolgozataik bírálatával. Munkán elismeréseként címzetes docens lettem. Vámos tanulókat is oktattam, akik előtt beszéltem múltamról, a Vámosatyáért alapítványomról és ők kérték a segítségemet. Szívesen tettem és beszéltem rá polgármesterünket a falu alapító tagságára. Ajándékba a tájház berendezéseit kaptuk és a szervezeten belüli rendezvényeken részvétel lehetőségét.

Közben megkaptam a városi bíróságra bírói kinevezésemet. Évek elteltével végre munkaügyre kerültem. Az „F”-es perekben a megye tanárainak, tanítóinak megítéltem a fizetésemelést, majd cég és gazdasági ügyekben másodfokon dolgozhattam megyei bíróként, tanácselnök lettem. Munkámat címzetes ítéltábla bírói címmel ismerte el a bíróság elnöke. Az önálló végrehajtók kiválását a bírói szervezetből megszerveztem, lebonyolítottam. Részt vettem az ügyvédjelöltek oktatásában, könyvelőknek aktuális kérdésekről előadásokat tartottam a Kamarában. Vámosatyát és a múltamat azonban nem feledtem. A beregben falusi túrizmussal kapcsolatos előadásokat szerveztem a mozgalom kezdetén.

Édesapám halála után 30 évvel, mivel a régi Ilki úti Vásárosnaményi temető bezárásáról és teljes felszámolásáról döntött az időközben várossá vált önkormányzat. Olga néném

akarataival egyezően, annak megfelelően exhumálás után a szülei sírjába temették el maradványait. Ennek előkészülete volt a fordulópont a várral való kapcsolatomban. Ez alapozta meg a már említett és a következőkben képeken is látható Vámosatya fejlesztési programot.

Az öreg szülők családi sírja a régi temető részben a bejáratától balra a második sorban a harmadik volt. A dudvásban a fejfákön körben tujabokor zöldje őrizte emléküket. Első szemlém alkalmával egy közmunkásokból álló csapat tisztította(?) az útszéli árokpartot. Azért van a kérdőjel, mert éppen ültek 13 óra körül az útszélen. Én kéziszerszámaimmal elkezdtem a sír rendezését, miközben dorgálásukra figyeltem fel. Egy kis köpcös ember piros kisbusszal érkezve munkára serkentette volna őket. Amikor észrevett, abbahagyva a temetőt szemlélte meg. Amikor visszafelé jött ráköszöntem és említettem neki, hogy bőrük színe ellenére velük is lehetne rendesen beszélni és talán többet érhetne el. Rosszul vette a szólásomat és visszakérdezett, honnan tudom. Magam is emberekkel foglalkozok bíróként és főiskolai tanárként válaszoltam. Könnyű kívülállónak okosnak lenni, mondja ő. Én nem kívülálló vagyok. Innen származok és ismerem őket, embertársaink. Szó-szót követett, miközben kezet nyújtottam és bemutatkoztam. Rákérdeztem ki Ő. Láttam a megdöbbenést arcán. Mái nem tudom azért, mert nem tudtam, hogy ő a polgármester vagy azért, mert ekkor derült ki számára, hogy gyermeke tanára vagyok. Mindegy számomra, de ő kivágta magát azzal, hogy könnyű a községből elszármazott diplomásoknak. Ilyenkor, halottak napja előtt évente egyszer eljönnek és letudják az emlékezést a sírra tett virággal, gyertyával. Elárultam jövetelem célját és említettem, hogy az öreg temetőben is elhunytak vannak, én 50 éve ide

járok haza. Ezen sírok és a múlt ápolása az itt élők kötelessége is. Ezért célszerű lenne az árok rendezése után ezt is legalább lekaszálni, rendezni. A hazlátogatók öröme, saját lelkiismeretük megnyugtatója. A múlt ápolása a jelenlegiek dicsérete. Ez még jobban kiverte a biztosítékot. Elváltunk kézfogás nélkül. Tovább takarítottam a sírhelyet. Később jutott eszembe, hogy a 10 méterre lévő emberek mindezeket hallották, meg az is, hogy néhány ezer forintért valaki biztosan vállalja az előkészítést. Felajánlottam és természetesen vállalták. Elkészült a rendbetétel, megtörtént az édesapám újratemetése és a síremlék felállítása, akkor már nem a dudva közepén.

Egy hét múlva telefonon értesítet a polgármester, hogy most nézzem meg a temetőt.

Nem gondolta, de két óra múlva ott voltam és mondtam, lehet folytatni a Büdy várral. Látogathatóvá kell tenni azt és a lerobbant házakat a falu közepén. Elmondtam, hogy gondolkodom rajta, a fő utcán néhány üres házat megvásárolok. Beköltöztetek néhány családot és lakhatják, ha felújítják és hizlálnak nekem évente egy sertést a kertben termelt kukoricán. A vetőmagot, malacot én adom és ők is kapnak egyet. Az egyikből egy tájházat építtetek és gondozzák az ott élők a családi hagyatékaimat. A vidéki élet a vászonból készült szőttesekkel, kézimunkákkal ma is érték. Mutassák be a látogatóknak a nagyapám kitüntetéseit, a vidéki családi hétköznapi használati tárgyakat.

Szász József polgármester egyből visszavágott azt sem tudom, mit beszélek. A madár sem jár erre, csak az átutazók. Nincs mit és kinek bemutatni. A vár meg már rom több száz éve.

Nem adtam fel és meghívtam, kiviszem autómmal és nézzük meg, miközben én ekkor még nem jártam ott soha. Folytattam a meggyőzést és mondtam nem véletlenül oktatok gazdasági jogot a vállalkozási szakon és tudom, hogy a falusi turizmusé a jövő.

A templom és harangtorony mellett meg kell mutatni, amink van például nagyapám kitüntetései, a keresztzemes kézimunka, amelyek vezércsíkjának varrásában magam is segédkeztem, a várban feltártak és másoknak is hasonló értékek vannak. Maga a csend, nyugalom egy érték. Be kell mutatnunk a helyieknek, városiaknak. Ápolva a múltat arra kell büszkének lennünk.

Szerencsémre Ő tudta, hol van a vár és az akkori falugondnokkal, Balla Józseffel együtt lebeszéltek a többnapos eső után a vár meglátogatásáról. Majd ők szólnak. Két hét elteltével látogatásra hívtak. A faluba érve már vártak. A szántóföldön 15 perces autózás után értünk be az akácshoz, a dzsungelbe. Rókalyukak, kotorékok össze-vissza dudvával, folyondárral benőtt földtöltésen belül több száz 10-30 cm átmérőjű akácfával benőtt domb magasodott.

Elmondtam álmomat. Megterveztük együtt a jövőt. Megírtam cikkeimet az álmodozó csipkerózsikáról és a fiaimmal megalkotott honlapokon - vamosatya.uw.hu és budyvar.uw.hu - folyamatosan tájékoztattam a világot. Szórólapokat, fényképes kiadványokat készítettem és népszerűsítettem előadásaimon a községet, várat.

A következőkben falusi turizmus oktatást, tanfolyamot szerveztem, vezettem a faluban és a környező községekben. Azóta többek között emlékpark épült, 4 lakást vásárolt az

önkormányzat és tájházként, emlékszobaként a helyi értékek múzeumaként tart fenn. Megkezdődött a vár feltárása.

A munkák eredményeként épül, szépül kis falunk, szülőházam.

Azóta több szórólapon, CD-n, DVD-ken, könyvben, internetes honlapon emlékezek meg a munkákról azzal a szándékkal, hogy bemutatva a szépséget az OLVASÓ is személyesen, látogatása során fog meggyőződni a valóságról, a megvalósult álmomról.

Remélem, a most megnyert 146 millió forint a vár megerősödését szolgálja és ezáltal felvirágzik a község, a falusi turizmus és egyszer valóban felépül a vár.

2022.01.22.

Dr Berényi László

Az álmom megvalósulását igazoló további képek ezen az oldalon és a község hivatalos oldalán valamint a www.budyvar.uw.hu oldalon nézhetők meg. Az elmondott fejlesztéseket igazolja a következő polgármesteri levél a díszpolgári címem mellett.

Tisztelt Bíró Úr! Kedves Barátom!

Először is Áldott Húsvéti Ünnepeket kívánok Neked és szeretett családnak!

Tudod, az a barát, aki igazán tisztel, nem felejt el azt a sok segítséget, azt a sok útmutatást, azt a sok közös gondoskodást, amit kaptam tőled és talán én egy kicsit lassabban haladva, de a megkezdett úton járva, most jutok a végére, hogy az i-re a pontot feltegyük és büszke lehetek a településünk 700 éves múltjára.

Maga, ha csak a honlapot nézem, felbecsülhetetlen érték, hogy elkészítetted azon keresztül sok mindent meg lehet Vámosatyáról tudni. Ezek között említem a monográfia I,II kötetét és a település 700 éves évfordulójára írt verset, amelyet Dr.Szabó József János hadtörténész és kedves felesége készített, adományozott a településnek.

A második kötet nyomdában van. Elérhetősége a Vámosatya a történész szemével rész alatt található.

Ugyancsak születésnapi ajándék a település imádságának és himnuszának elkészítése, melyet Németh Nyiba Sándor olimpikon, költő, zeneszerző a Krúdy Irodalmi Kör elnöke, a Magyar Kultúra Lovagja, a De-Pression zenekar alapítója és tulajdonosa készített.

Talán itt említem meg, ami legközelebb áll hozzád a Büdy-vár, hogy a közel 20-25 éves találkozás után a mai nap van olyan helyzetben, hogy egy fedezethiányos pályázathoz kell a mostani pandémiás helyzetben határozatot aláírnom, több mint 70 millió Ft-ról, hogy ha a kormány kiegészíti az eddigi pályázati pénzt, akkor 7 pontból álló vár állagmegóvási munkák elkezdődhetnek.

Emlékezz, akkor nagyobb reményeket szántunk annak, hogy majd lesz ilyen-olyan segítség, de ez nem így van. Ez a pályázat 2016 óta húzódik és nem tudom, hogy hogy végződik, mert a forráshiányra a Kormány döntése kell, hogy ezzel az általam említett összeggel kiegészüljön.

Na de a lényeg, hogy együtt indítottuk el a csipkerózsika álmát, és a mai nap jutottam oda, hogy vagy siker vagy kudarc fogja az elképzelést övezni.

Nem rajtam és rajtunk múlik, nem emberi mulasztáson, hanem azon a szemléleten, amely ezt az egészszet körbeveszi.

Mindenért tisztelet és elismerés jár, az utókornak nagy lehetőség marad.

A mellékelt munkákhoz írtam alá az eddigi pályázati összegén kívül a még hiányzó 76 millió Ft kérelmet.

Tisztelettel és Barátsággal

Szász József

polgármester